

Redegørelse afgivet af udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen) den 15. marts 2023

Redegørelse

om

UDVALGTE INTERNATIONALE ORGANISATIONER

OSCE, Europarådet og Østersørådet

1. INDLEDNING

Arbejdet i OSCE, Europarådet og Østersørådet er fortsat præget af Ruslands invasion af Ukraine den 24. februar 2022, og Ruslands efterfølgende eksklusion af Europarådet og suspension fra arbejdet i Østersørådet. Udviklingen har ført til en refleksionsproces i både Europarådet og Østersørådet, herunder enighed om afholdelse af et topmøde i Europarådet i maj 2023. Rusland er fortsat medlem af OSCE, men har været politisk isoleret, hvor Ruslands traditionelle støtter har valgt at forholde sig tavse fremfor at give udtryk for støtte til Rusland.

For Danmark har OSCE i 2022 særligt vist sit værd ved at levere en af meget få platforme, hvor man uge efter uge, ansigt til ansigt, har kunnet give udtryk for klar solidaritet med Ukraine, og hvor Rusland og Belarus har kunnet holdes politisk ansvarlige. Dette fokus på krigen i Ukraine – og på Rusland – har dog ikke været uden omkostninger for OSCE.

Det er en prioritet for Danmark at sikre Europarådets unikke og vigtige rolle i forhold til at fremme demokrati, retsstatsprincipper og menneskerettigheder i Europa. I den forbindelse støtter Danmark, at **Europarådet** på sit 4. topmøde i Reykjavik genbekræfter de fælles værdier om demokrati, retsstatsprincipper og menneskerettigheder i Europa.

På baggrund af Ruslands udtræden i maj 2022 og den ændrede situation i Østersøregionen, gennemføres en refleksionsproces om **Østersørådets** fremtid. Processen forventes afsluttet på et udenrigsministermøde i Wismar primo juni. Danmark mener, at Østersørådet fortsat er en vigtig platform for regional dialog og samarbejde i Østersøområdet.

2. ORGANISATIONEN FOR SIKKERHED OG SAMARBEJDE I EUROPA (OSCE)

Med sit medlemskab fra Vancouver til Vladivostok er OSCE det mest inkluderende regionale dialogformat med fokus på europæisk sikkerhed. I OSCE har man over årene

opnået enighed om en lang række beslutninger om gensidige forpligtelser, hvis hensigt er at styrke den regionale sikkerhed i bred forstand. Organisation er derigennem blevet en grundpille i den europæiske sikkerhedsarkitektur. OSCE's brede sikkerhedsbegreb indfanger, at sikkerhed også afhænger af ikke-militære forhold. OSCE's arbejde er derfor struktureret igennem følgende tre dimensioner: 1) Den politisk-militære dimension, 2) Den økonomisk-miljømæssige dimension og 3) Den menneskelige dimension (menneskerettigheder og demokrati). Af ressource- og prioriteringsmæssige årsager følger Danmark hovedsagligt første og tredje dimension. Det danske engagement i OSCE indgår som en del af Danmarks indsats for at sikre det norm- og regelbaserede internationale system. Presset herpå, ikke mindst fra russisk side, ses tydeligt i OSCE.

OSCE samarbejdet i 2022

Som en regional, multilateral sikkerhedsorganisation har alle dele af OSCE i 2022 retteligt været præget af Ruslands krig imod Ukraine. Under det polske OSCE-formandskab har Ukraine været øverst på alle dagsordner, og Polen har trods russiske protester givet ukrainske stemmer privilegeret taletid. For Danmark, EU og ligesindede har organisationen i 2022 særligt vist sit værd ved at levere en af meget få platforme, hvor man uge efter uge, ansigt til ansigt, har kunnet give udtryk for klar solidaritet med Ukraine, og hvor Rusland og Belarus har kunnet holdes politisk ansvarlige. I OSCE har Ruslands politiske isolation i regionen også kunnet ses på en ganske håndgribelig måde, idet mange lande med traditionelt tætte bånd til Rusland, i altovervejende grad har foretrukket tavshed frem for at bakke op om Rusland og krigen.

Dette fokus på krigen i Ukraine – og på Rusland – har dog ikke været uden omkostninger for OSCE. For en organisation baseret på konsensusbeslutninger og en samarbejdsorienteret tilgang til sikkerhed har niveauet af polarisering og mistillid i 2022 været en udfordring. Dette illustreres blandt

andet ved, at der for første gang nogensinde hverken blev fremlagt forslag til beslutninger eller fælleserklæringer på årets udenrigsministermøde i Lodz. Det har ligeledes ikke været muligt at opnå konsensus om, hvilket land der skal varetage formandskabet i 2024, når det nuværende nordmakedonske formandskabet udløber. På de indre linjer har polariseringen også konsekvenser. Der er ikke opnået enighed om et budget for hverken 2022 eller 2023, idet hverken Rusland, Armenien eller Aserbajdsjan har kunnet tilslutte sig konsensus. OSCE fungerer således fortsat på grundlag af 2021-budgettet trods stigende inflation og andre øgede omkostninger.

Mens det overvejende fokus på Ukraine er blevet fastholdt året igennem, har det også stået klart, at det ikke er i organisationens eller deltagerstaternes interesse at negligere de mange andre udfordringer i regionen – herunder de såkaldt frosne konflikter i Nagorno Karabakh, Georgien og Moldova, samt bl.a. Belarus' fortsatte undertrykkelse af egen befolkning. En positiv udvikling på disse og mange andre områder vanskeliggøres også af de skarpt optrukne skillelinjer som følge af krigen i Ukraine.

I 2022 bidrog Danmark med 21,2 mio. til OSCE's årlige budget, og arbejdet med Danmarks prioriteter i OSCE er fortsat året igennem under de forandrede rammevilkår. Ikke mindst rammerne for Danmarks indsats i OSCE i forhold til Ukraine ændrede sig i 2022. På den ene side var det politiske fokus større end nogensinde, men samtidig er flere af de konkrete redskaber, som har givet OSCE en særlig plads i forhold til konflikten – den Særlige Monitoreringsmission (SMM) og Den Trilaterale Kontaktgruppe (TCG), samt Projektkoordinatoren for Ukraine (PCU) – ophørt med at eksistere som følge af russisk obstruktion. SMM'en – som Danmark i 2021 støttede med ca. 12,8 mio. kr. blev opløst, efter Rusland i marts 2022 blokerede for forlængelsen af missionens mandat. Selvom TCG ikke formelt er opløst, gennemføres der ingen møder og formatet ses i praksis som nedlagt. Trods nedlæggelsen af PCU efter Ruslands blokering af mandatforlængelsen i juni 2022 lykkedes det at etablere et ikke-konsensusbaseret Støtteprogram for Ukraine (SPU) til at videreføre flertallet af projekttaktiviteterne via frivillige bidrag. Danmark har sekunderet lederen for PCU, til at lede det nye SPU.

De skarpt optrukne fronter har i meget høj grad også påvirket OSCE's menneskerettighedsaktiviteter. Rusland har igen i år vist sig villig til at blokere for centrale beslutninger på området, blandt andet med det resultat, at der i stedet for det formelle Human Dimension Implementation Meeting (HDIM) måtte afholdes en alternativ menneskerettighedskonference i Warszawa uden konsensus på polsk initiativ. Danmark og ligesindede har gjort aktivt brug af OSCE's uformelle og ikke-konsensusbaserede instrumenter til at adressere menneskerettighedsovertrædelser i relation til krigen i Ukraine og modgå russisk obstruktion. Danmark var blandt initiativtagerne til at nedsætte to uafhængige ekspertmissioner under OSCE's såkaldte Moskva-mekanisme, der sikrede en hurtig første indsamling af beviser for Ruslands brud på OSCE-forpligtelser, folkeretten og menneske-

rettighederne i Ukraine, og som efterfølgende har kunnet indgå som en del af andre internationale undersøgelser. For yderligere at øge presset på Rusland var Danmark desuden i sommeren 2022 blandt initiativtagerne til en uafhængig undersøgelse af invasionens konsekvenser for menneskerettighedssituationen i Rusland. I 2022 fortsatte Danmark desuden samarbejdet med ligesindede lande om den årlige demokratiprisuddeling, som i år hædrede det ukrainske og russiske civilsamfunds kamp for demokrati, retsstat og menneskerettigheder. Danmark var desuden i juni 2022 medvært for endnu en succesfuld konference med fokus på at stille ansvarlige for torturhandlinger i bl.a. væbnede konflikter til ansvar. Dertil har Danmark i 2022 arbejdet for at fastholde det politiske pres på Belarus i OSCE, blandt andet ved at være med til kontinuerligt at afkræve regimet svar på beskyldninger om den stadigt forværrede menneskerettighedssituation i landet på baggrund bl.a. af rapporterne fra den dansk-støttede platform til indsamling af beviser for menneskerettighedskrænkelser i Belarus (IAPB – *International Accountability Platform for Belarus*).

Det politisk-militære samarbejde i OSCE har længe været under stærkt pres. Ruslands krig mod Ukraine, og ikke mindst den russiske og belarussiske foragt for de fælles forpligtelser i optakten hertil, underminerede tilliden og forudsætningerne for en meningsfuld dialog. Kontrol- og verifikationsaktiviteter gennemføres fortsat, dog uden samarbejde med Rusland og Belarus, men udvekslingen af militære informationer under våbenkontrolaftalernes transparensmekanismer fortsatte i hovedsagen. Samarbejdet på det politisk-militære område var i store dele af 2022 suspenderet, herunder møderne i Open Skies-kredsen, som Danmark havde formandskabet for i starten af 2022. Uformelle drøftelser fortsatte under finsk lederskab i regi af den Strukturerede Dialog – dog uden deltagelse af Rusland og Belarus. I efteråret 2022 genoptog det belgiske formandskab formelle substansdrøftelser i regi af Forum for Sikkerhedssamarbejde, idet man også her fastholdt hovedfokus på situationen i Ukraine. Finland har fra januar 2023 ligeledes genoptaget møderne i Open Skies.

Forventninger til 2023 og danske prioriteter

Nordmakedoniens udenrigsminister, Bujar Osmani varetager i 2023 rollen som OSCE-formand. Nordmakedonien overtager en række vanskelige opgaver, herunder at sikre konsensus om budgettet, om et formandskab for 2024, samt om genbesættelse af OSCE's fire topposter – Generalsekretæren, chefen for Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR), Repræsentanten for Fri Medier (RFOM) og Højkommissæren for Nationale Mindretal (HCNM).

Danmark vil i OSCE i 2023 fortsat fokusere på: 1) Rusland-Ukraine-konflikten og indsatsen for at genoprette respekten for de fælles principper og regler; 2) arbejdet for at styrke menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder i hele OSCE-området; samt 3) samarbejdet om konventionel våbenkontrol.

Det nordmakedonske formandskab har til hensigt at fastholde Ukraine højt på OSCE's dagsorden. Indsatsen for at holde Rusland og Belarus politisk til ansvar i tæt koordination med Ukraine vil fortsætte i 2023. Med etableringen af SPU'en kan OSCE også i 2023 fortsætte med at understøtte Ukraine med en lang række projekter til gavn for befolkningen. Med sammenbruddet af den Trilaterale Kontaktgruppe og lukningen af SMM har OSCE aktuelt ingen formaliseret platform til at understøtte konfliktløsning eller bidrage med information om udviklingerne på jorden. Den anspændte situation vanskeliggør ligeledes en mere uformel rolle for organisationen og dens repræsentanter. OSCE's muligheder for at spille en rolle i forhold til konflikten er således usikre og vil forudsætte både en stabilisering af situationen og krigens parter accept heraf. Danmark vil fortsætte støtten til SPU's arbejde gennem sekunderingen af den danske chef, samt i rammen af EU fremme klare solidaritetserklæringer med Ukraine og stærke fælles budskaber til Rusland i OSCE.

Danmark vil i 2023 fortsat gå i front for at holde Ruslands brud på menneskerettighederne og folkeretten i Ukraine samt menneskerettighedssituationerne i Rusland og Belarus højt på dagsordenen i OSCE, herunder ved at opretholde det politiske pres og bidrage til fremtidig retsforfølgelse af menneskerettighedskrænkelser. De værdimæssige kløfter ventes ikke at blive mindre i 2023, og der vil fortsat være behov for at anvende OSCE's uformelle platforme til at fremme respekten for menneskerettigheder, demokrati og retsstaten i det europæiske naboland. Derfor vil Danmark bl.a. igen i år engagere sig i afholdelsen af den årlige demokratiprisuddeling og endnu en konference om torturbekæmpelse som bidrag til implementeringen af den dansk-ledede ministerrådsbeslutning om torturbekæmpelse fra 2020. Danmark vil desuden deltage aktivt i OSCE's uformelle vengruppe for journalisters sikkerhed, der komplementerer OSCE's mediefrihedsrepræsentants vagthunde-arbejde på et tidspunkt, hvor mediefriheden er under markant politisk og finansielt pres i flere OSCE-lande, herunder ikke mindst Rusland.

I det politisk-militære spor forventes ingen meningsfuld dialog med Rusland eller Belarus at være mulig, før krigen i Ukraine måtte gå ind i en mere forhandlingsorienteret fase. Danmark vil dog arbejde for at bevare de eksisterende våbenkontrolaftaler og dialogformater, idet samarbejdets rammer og redskaber har bevist deres værd, trods manglende politiske vilje i Rusland og Belarus til at efterleve de fælles aftaler. Ambitioner om eksempelvis modernisering af konventionelle våbenkontrolaftaler ser urealistiske ud på det korte og mellemlange sigt, men det er fortsat forhåbningen, at OSCE igen i fremtiden kan udgøre rammen for centrale aktiviteter og transparens- og tillidsskabende foranstaltninger på våbenkontrollområdet – forventeligt med et stigende parallelt fokus på kontrol og verifikation.

3. EUROPARÅDET

Ruslands invasion af Ukraine den 24. februar 2022 har præget Europarådets arbejde i 2022 og de første måneder

af 2023. Allerede dagen efter invasionen besluttede Europarådets Ministerkomité at suspendere Ruslands medlemskab og den 16. marts blev Rusland helt ekskluderet fra Europarådet. Forud for Ministerkomitéens beslutning om eksklusion af Rusland havde Europarådets Parlamentariske Forsamling (PACE) på en hasteindkaldt samling den 14.-15. marts 2022 udtrykt støtte til øjeblikkelig eksklusion af Rusland fra organisationen. Ved beslutningen placerede Europarådet sig forrest i en række af internationale organisationer, som hurtigt reagerede på invasionen. Europarådet består herefter af 46 medlemslande, herunder de 27 EU lande.

Ministerkomitéen suspenderede den 17. marts 2022 også alle forbindelser med myndighederne i Belarus i lyset af Belarus' aktive deltagelse i Ruslands militære aggression mod Ukraine. Det blev dog samtidig besluttet at opretholde og styrke forbindelserne til belarussisk civilsamfund og oppositionen i eksil.

Eksklusionen af Rusland medfører ikke, at de sager, der allerede var anlagt imod Rusland ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol bortfalder. Ligeledes vil Menneskerettighedsdomstolen kunne antage nye sager mod Rusland for overtrædelser af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention baseret på hændelser frem til den 16. september 2022. Menneskerettighedsdomstolen vil derfor også kunne behandle den mellemstatslige sag, som Ukraine i juni 2022 anlagde mod Rusland for alvorlige krænkelser af menneskerettighederne i Ukraine i forbindelse med den russiske invasion. Danmark har sammen med en række andre lande, herunder hovedparten af EU-landene samt Norge, anmodet Menneskerettighedsdomstolen om at intervenere til støtte for Ukraine i sagen.

Efter Ruslands eksklusion fra Europarådet er Ruslands engagement i forhold til Ministerkomitéens arbejde med at overvåge efterlevelsen af Menneskerettighedsdomstolens domme mod Rusland blevet afbrudt. Det synes ligeledes at stå klart, at Rusland heller ikke fremadrettet vil engagere sig i arbejdet ved Menneskerettighedsdomstolen, herunder i sagerne mod Rusland anlagt af enkeltpersoner og medlemslande.

Udviklingen i Europarådet, herunder udviklingen og udfordringerne som følge af Ruslands invasion af Ukraine, blev senest drøftet på politisk niveau på udenrigsministermødet i Torino den 19.-20. maj 2022. Rusland og Ukraine var i centrum for mødet. Ruslands invasion af Ukraine blev bredt fordømt, herunder i en fælleserklæring, der krævede, at Rusland straks bragte aggressionen til ophør. Der blev endvidere vedtaget en revideret handlingsplan for Ukraine frem til udgangen af 2022, der tog højde for den russiske invasion. Handlingsplanen var blandt Europarådets mest omfattende og også støttet økonomisk fra dansk side. Danmark støttede allerede i 2021 ekstraordinært denne handlingsplan med 0,5 mio. EUR. Europarådets nye handlingsplan for Ukraine: "*Resilience, Recovery and Reconstruction*", med et budget på 50 mio. EUR for perioden 2023-2026, blev vedtaget i december 2022.

Europarådet har efter udenrigsministermødet i Torino drøftet ukrainske forslag om oprettelse af en særdomstol til

rettsforfølgelse af bl.a. aggressionsforbrydelsen, der ikke kan rettsforfølges af Den Internationale Straffedomstol (ICC). Ministerkomiteen har udtrykt politisk interesse for forslaget uden dog at forpligte sig. Der er tale om et komplekst folkeretligt spørgsmål. Sagen drøftes således videre i bl.a. FN.

FN's Generalforsamling vedtog den 14. november 2022 en resolution om fremme af skadeserstatning for Ukraine med anbefaling af, at der oprettes et skadesregister til registrering af tab som følge af den russiske aggression i Ukraine. Europarådet har den 24. februar 2023 besluttet nærmere at undersøge modaliteterne for et skadesregister, og om dette kan etableres i regi af eller med støtte fra Europarådet.

I forlængelse af Torino-udenrigsministermødet blev det på bestyrelsesmødet i Europarådets Udviklingsbank i juli 2022, med dansk støtte, besluttet at invitere Ukraine til optagelse i udviklingsbanken. Ukraine vil dermed kunne nyde gavn af de finansieringsmuligheder, som banken har til rådighed. Dette ventes reflekteret i bankens fremadrettede aktiviteter, herunder i "Strategic Framework 2023-2027", som sætter de strategiske rammer for bankens virke i de kommende år. Som led i virkeliggørelsen heraf besluttede bankens bestyrelse i december en kapitaludvidelse på op til Euro 4,25 milliarder.

Med eksklusionen af Rusland forsvandt også en af de fem "store bidragsydere" til organisationens budget. De fire andre er Frankrig, Italien, Tyskland og UK. Disse fem lande har over tid stået for mere end halvdelen af organisationens ordinære budget. På Torino-udenrigsministermødet viste der sig at være fuld politisk opbakning til, at 2022-budgettet skulle fastholdes for at sende et markant signal om støtte til organisationen og opretholdelsen af det forudsete aktivitetsniveau. Følgelig kompenserede de resterende 46 medlemslande for budgethullet på ca. 11%, som eksklusionen af Rusland efterlod. Efterfølgende forhandlinger i budgetgruppen under dansk formandskab mundede i november 2022 ud i enighed blandt de 46 medlemslande om også i 2023 at fastholde Europarådets budget og aktiviteter på det hidtidige niveau på trods af eksklusionen af Rusland.

Det har i andet halvår af 2022 været op til det irske formandskab for Europarådet at drive arbejdet med at følge op på Torino-mødet. I forlængelse af det betydelige fokus på Ukraine drøftedes på Torino-mødet en række emner, der vil være retningsgivende for Europarådets arbejde fremover. Konkret etableredes en "Højniveau-refleksionsgruppe", der under ledelse af Irlands tidligere præsident Mary Robinson i oktober 2022 offentliggjordes en rapport som bidrag til overvejelserne om Europarådets fremtidige rolle "i det nye Europa", herunder ikke mindst efter Ruslands invasion af Ukraine.

Under indtryk af den nye sikkerhedspolitiske situation i Europa efter Ruslands invasion af Ukraine opnåedes i Ministerkomiteen i november 2022 enighed om at afholde et topmøde i Europarådet i maj 2023. Island, der i november 2022 overtog formandskabet for Europarådet, vil stå for forberedelsen og værtskabet for topmødet, der afholdes på stats- og regeringschefniveau den 16.-17. maj i Reykjavik. Mødet vil være det kun 4. topmøde siden etableringen

af Europarådet i 1949 og vil samtidigt markere slutningen på det islandske formandskab. Det seneste topmøde fandt sted i Warszawa i 2005.

Topmødet vil være en unik mulighed for at tage bestik af arbejdet siden Warszawa-topmødet og træffe beslutninger om det fremadrettede fokus for Europarådets virke i lyset af udviklingen i Europa. Overordnet er målet for topmødet i Reykjavik at genbekræfte medlemslandenes opbakning til de grundlæggende værdier, som Europarådet bygger på, dvs. retsstatsprincipper, demokrati og menneskerettigheder. Herudover skal der sikres en samlet vision for de kommende års arbejde med et klart fokus på organisationens støtte til Ukraine og andre udsatte nabolande, dvs. lande som er udsat for russisk indblanding eller grænser op til Rusland. Det gælder ikke mindst Moldova, men også Georgien og lande i det vestlige Balkan, hvor russisk indflydelse er markant. Herudover lægges op til drøftelser af eksisterende udfordringer for retsstaten, samt teknologiske fremskridt, der påvirker demokratiet og menneskerettighederne i medlemsstaterne. Klimamæssige udfordringer kan i den sammenhæng også være relevante at forholde sig til.

Topmødet vil blive forberedt i Ministerkomiteen med bidrag fra bl.a. en til formålet udarbejdet PACE-rapport med en række anbefalinger. Det islandske formandskab har også udsendt et såkaldt "Open Call", hvor enkeltpersoner, menneskerettighedsorganisationer mv. har kunnet bidrage.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Menneskerettighedsdomstolen udgør fortsat hjørnestenen for den menneskeretlige beskyttelse i Europarådets medlemslande. Medlemslandene er forpligtet til at efterleve Domstolens afgørelser. Der eksisterer imidlertid fortsat betydelige udfordringer i forhold til efterlevelsen af afgørelser fra Domstolen i visse medlemslande.

Europarådets monitoreringsorganer evaluerer regelmæssigt medlemslandenes efterlevelse af forpligtelserne under konventionssystemet og afgiver anbefalinger til medlemslandene. Ministerkomiteen drøfter også kvartalsvist medlemslandenes implementering af domme, hvor Danmark ligeledes, også sammen med ligesindede lande, aktivt er engageret i arbejdet for, at bl.a. Tyrkiet, Polen og Ungarn effektivt og rettidigt implementerer Domstolens afgørelser.

Som medlem af Europarådet arbejder Danmark løbende for, at menneskerettigheder, demokrati og retsstatsprincipper efterleves i medlemslandene, således også i Tyrkiet, Polen og i Ungarn. Landenes tilslutning til Europarådets konventioner, særligt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og det mellemstatslige regelbaserede samarbejde udgør grundstenene for dette arbejde.

En af de sager, der påkalder sig særlig opmærksomhed, er Tyrkiets fortsatte manglende efterlevelse af Menneskerettighedsdomstolens dom i Kavala-sagen. Sagen omhandler den fængslede menneskerettighedsaktivist Osman Kavala, som har siddet uberettiget fængslet siden oktober 2017. Kavala-sagen førte til, at Ministerkomiteen i februar 2022 indledte en traktatkrænkelsesprocedure mod Tyrkiet efter Menneskerettighedskonventionens artikel 46, stk. 4, der kun er ble-

vet benyttet ved én tidligere lejlighed. Menneskerettighedsdomstolen bekræftede herefter ved dom af 11. juli 2022 sin tidligere dom af 2019, hvorefter Domstolen fandt, at Tyrkiet straks skulle løslade Kavala for at efterleve sine forpligtelser efter artikel 46, stk. 1. i Menneskerettighedskonventionen.

På den baggrund er der i løbet af de seneste måneder iværksat en intensiveret indsats for at følge op på dommen. En særlig PACE delegation har således besøgt Tyrkiet og gennemført møde med Osman Kavala i fængslet. I Ministerkomiteen er der etableret en liason-gruppe, som løbende presser på for dialog med de tyrkiske myndigheder, herunder på politisk niveau. Sammen med en række andre tyrkiske sager, følges Kavala-sagen ligeledes op på ministerkomiteens kvartalslige møder om medlemslandenes manglende efterlevelse af domme.

Tendensen med manglende respekt for retsstatsprincipperne giver forsat anledning til bekymring på tværs af organisationen. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har hidtil afsagt seks domme mod Polen, hvor centrale dele af de polske reformer af domstolssystemet findes at være i strid med den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Et stort antal yderligere sager er anlagt, og det er forventningen, at flere løbende vil komme til, medmindre Polen efterlever dommene og ændrer det nuværende system. Som det ser ud nu, kan det ikke udelukkes, at en eller flere af disse domme på sigt vil kunne aktualisere spørgsmålet om en krænkelingsprocedure mod Polen. Danmark har sammen med ligesindede, herunder Nederlandene, Belgien og Luxembourg, afgivet indlæg i flere sager mod Polen.

Venedig-kommissionen spiller fortsat en central rolle i forhold til at sikre respekt for retsstatsprincipperne, demokratiske institutioner og grundlæggende rettigheder gennem ikke mindst rådgivning til stater i form af juridiske vurderinger og udtalelser af lovforslag eller allerede gennemført lovgivning.

Kosovo har formelt ansøgt om at blive medlem af Europarådet. En stor gruppe lande, herunder Danmark, støtter Kosovos optagelse, mens en mindre gruppe lande er mere eller mindre imod optagelse af Kosovo. Næste skridt i ansøgningsprocessen er, at Ministerkomiteen skal vedtage en beslutning med kvalificeret flertal, hvor PACE anmodes om at udarbejde en udtalelse vedrørende, hvorvidt Kosovo deler Europarådets grundlæggende værdier og udviser en villighed til at efterleve og implementere konventionssystemet.

Forhandlingerne om EU's tiltrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention pågår fortsat.

Arbejdet med kunstig intelligens er fortsat i 2022 med afsæt i beslutningen fra 2021 om at nedsætte en mellemstatslig komité for kunstig intelligens med den opgave at færdiggøre forhandling af et ”passende juridisk instrument om udvikling, design og anvendelse af kunstig intelligens”. Udvalget har på den baggrund påbegyndt forhandlinger om en konvention om kunstig intelligens i august 2022.

Europarådets Parlamentariske Forsamling (PACE) spiller med sine i alt 612 parlamentarikere fra samtlige 46 medlemslande (samt særlige gæster, observatører og eksterne

partnere) en væsentlig rolle i Europarådets arbejde. Eksempelvis kan nævnes, at både før og efter at Rusland indledte sin invasion mod Ukraine har PACE stemt for en række resolutioner og udtalelser vedrørende ansvarlighed for Ruslands forbrydelser og menneskerettighedskrænkelser. PACE har også i sin rapport om det 4. topmøde fremlagt en række forslag til topmødets dagsorden.

Istanbul-konventionen har til formål at beskytte kvinder mod alle former for vold, og at forebygge, retsforfølge og udrydde vold mod kvinder og vold i hjemme. For at opnå dette mål indeholder konventionen bestemmelser om forebyggelse af vold mod kvinder ved initiativer som oplysningskampagner, undervisning om ligestilling og uddannelse af fagfolk til håndtering af sager om vold mod kvinder. Konventionen indeholder endvidere bestemmelser om, hvilke voldshandlinger medlemsstaterne skal kriminalisere, og hvilke tiltag til beskyttelse af ofre staten skal iværksætte. Sådanne tiltag skal bl.a. inkludere krisecentre og telefonrådgivning.

Det er en prioritet for Danmark at sikre, at det 4. topmøde i Reykjavik genbekræfter Europarådets unikke og vigtige rolle i forhold til at fremme demokrati, retsstatsprincipper og menneskerettigheder i Europe. Endvidere er det afgørende, at håndteringen af aktuelle og fremtidige udfordringer kommer højt på dagsordenen for topmødet, herunder navnlig krigen i Ukraine, reform af organisationen og øget fokus på kerneopgaverne. Danmark vil engagere sig for, at topmødet resulterer i konkrete tiltag, således at Europarådet kan spille en aktiv rolle på kontinentet inden for demokrati-, retsstats-, og menneskerettighedsområdet. Desuden vil Danmark fortsætte sit arbejde sammen med ligesindede for at sikre, at Europarådets medlemslande efterlever deres forpligtelser og Menneskerettighedsdomstolens afgørelser. Endelig vil Danmark løbende overveje muligheden for at afgive indlæg i sager, hvor Danmark ikke er part (såkaldte tredjepartsinterventioner), men hvor udfaldet af sagerne vurderes at kunne få betydning for Danmark ligesom man fra dansk side vil have fokus på retsstatsområdet og vigtigheden af domstolenes uafhængighed.

4. ØSTERSØRÅDET

Efter at Rusland og Belarus som følge af angrebskrigen i Ukraine blev suspenderet fra deltagelse i Østersørådet, meddelte Rusland den 17. maj 2022 sin udtræden af organisationen. Ugen efter var det norske formandskab vært for det første formelle rådsmøde siden 2013. Udenrigsministermødet i Kristiansand var dermed det første rådsmøde uden russisk deltagelse. På baggrund af Ruslands udtræden og den ændrede situation i Østersøregionen, besluttede udenrigsministrene at foretage en refleksion over Østersørådets fremtid under det tyske formandskab 2022-2023. Det forventes, at refleksionsprocessen afsluttes på et udenrigsministermøde i Wismar, Tyskland primo juni 2023. Udover refleksionen, har tyskerne, med støtte fra Danmark, taget initiativ til at forhandle en erklæring om havvind i Østersøen. Erklæringen vil supplere Danmarks tilsvarende initiativ inden for EU (Marienborg-processen). Det tyske formandskab ønsker

også at supplere HELCOMs arbejde vedrørende dumpet ammunition i Østersøen og styrke Østersørådets arbejde med unge.

Danmark mener, at Østersørådet fortsat er en vigtig platform for regional dialog og samarbejde i Østersøområdet. Under det tyske formandskab har regeringen fokus på at sikre, at samarbejdet på en passende måde tilpasses Ruslands udtræden, og at det øgede fokus og effektivisering af organisationen som Danmark har søgt at fremme under de seneste års reformproces bliver en realitet. Krigen i Ukraine har gjort det velfungerende samarbejde om menneskehandel og beskyttelse af udsatte børn endnu mere relevant, mens andre dele af samarbejdet, herunder det, der omhandler bæredygtig udvikling, måske skal genovervejes efter Ruslands udtræden. Danmark støtter Tysklands fokus på havvind og udenrigsministeren vil sammen med sin tyske kollega være vært for et "Baltic Offshore Wind Forum" i Berlin den 9. maj, hvor den førnævnte erklæring vil blive underskrevet. Med hensyn til dumpet ammunition mener regeringen, at den faglige grundlag skal udbygges før end der tages strategiske beslutninger om, hvordan udfordringen skal håndteres.

Task force on Trafficking in Human Beings

Fokus i taskforceen i 2022 har særligt været på situationen i Ukraine og risikoen for menneskehandel i forbindelse med håndteringen af flygtningestrømme. Som led i håndteringen har taskforceens medlemmer, herunder Danmark, bl.a. delt informationsmateriale og forebyggende tiltag samt viden om konkrete tendenser og erfaringer. Krigen i Ukraine har tydeliggjort det vigtige samarbejde i taskforceen, hvor et stærkt regionalt samarbejde gør en forskel for forebyggelse af menneskehandel i de enkelte medlemslande. Danmark har derudover bidraget til den såkaldte Round-up Report, der udarbejdes hvert tredje år i regi af taskforceen og udkom i 2022. Rapporten beskriver indsatsen, udviklingstendenser og eksempler på best practice på området i de enkelte lande og har til formål at bidrage til et samlet overblik og viden på tværs af regionen. Danmarks bidrag beskriver de mobile sundhedstilbud, som er et led i det opsøgende arbejde til bekæmpelse af menneskehandel samt træning af Arbejdstilsynets inspektører i indikatorer på menneskehandel. Det fremtidige fokus i taskforceen er bl.a. på at afdække behovet for at justere på organiseringen af arbejdet i lyset af udelukkelsen af Rusland og Belarus fra samarbejdet samt af de konkrete projekter, så de bedre adresserer den nuværende situation, herunder f.eks. risikoen for menneskehandel i forbindelse med flygtningestrømme fra Ukraine. Derudover vil taskforceen udgive en håndbog til diplomater om beskyttelse af og støtte til ofre for menneskehandel samt videreføre en oplysningskampagne til migrantarbejdere om arbejdsforhold og risikoen for menneskehandel.

Expert Group on Children at Risk

Under det norske formandskab i 2022 har der været afholdt et møde og en konference med udgangspunkt i et projekt, der kortlægger god praksis og kernelementer i de

ationale, sociale indsatser, der sikrer børns rettigheder og beskyttelse af børn og hvordan dette fastholdes i perioder med kriser. I forlængelse af dette projekt offentliggøres en konsolideret rapport i 2023. Herudover har der været afholdt virtuelle møder om situationen i Ukraine. Under det tyske formandskab har der været afholdt et møde, der omhandlede beskyttelse af børn mod seksuelle overgreb og udnyttelse. Udviklingstendenser i ekspertgruppen er bl.a. et øget fokus på onlineelementer i forbindelse med seksuelle overgreb på børn og på hvordan børneinddragelse kan tænkes ind i udviklingen af ekspertgruppens arbejde. Der vil desuden være en løbende opmærksomhed på, hvilken betydning krigen i Ukraine har i forhold til de faglige prioriteringsområder i ekspertgruppen.

Civil Protection Network

Netværket arbejder for at forbedre den samfundsmæssige robusthed i Østersøregionen. Dette indebærer bl.a. viden- og ekspertudveksling, transnationale projekter samt netværk for frivillige organisationer på civilbeskyttelsesområdet i Østersøregionen. Netværket har det seneste år fokuseret på inddragelse af Ukraine i det regionale samarbejde samt håndtering af krigens konsekvenser. Tyskland har i 2022-2023 formandskabet for Civil Protection Network. Formandskabets primære fokus er inddragelse af unge inden for beredskabsområdet samt fjernelse af dumpet ammunition i Østersøen. Der skal desuden træffes beslutning om netværkets fremtid set i lyset af Ruslands udtræden af Østersørådet. Beredskabsstyrelsen ser grundlag for at fortsætte det regionale samarbejde og agter at fastholde mødedeltagelsen i netværket. Endvidere deltager Beredskabsforbundet (danske beredskabsfrivillige) frem til 2024 i de to projekter BYFORES (Baltic Youth for Resilient Society) og VOALA (Volunteers and Local Authorities).

Expert Group on Sustainable Maritime Economy

Søfartsstyrelsen indgår i arbejdsgruppen Expert Group on Sustainable Maritime Economy (EGSME). Arbejdsgruppen har bl.a. fokus på bæredygtig blå vækst og på at skabe balance mellem økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter i den maritime sektor. Arbejdet i gruppen har under det tyske formandskab haft fokus på tværgående maritim politik og regulering, herunder grøn skibsfart. Der pågår pt. en drøftelse af arbejdet i EGSME, herunder overlap og snitflader til aktiviteter i regi af EU's Østersøstrategi, og om EGSME skal fortsætte arbejdet i lyset af Ruslands udtræden af Østersørådet.

Expert Group on Sustainable Development

Ønsket om en bæredygtig region har været et gennemgående tema for rådets arbejde siden etableringen i 1992. Som et redskab til at fremme implementeringen af verdensmålene har rådet siden 1996 haft en fast arbejdsgruppe, som skaber dialog og samarbejde inden for de områder, hvor Østersølandene har fælles interesser for såvidt angår bæredygtig udvikling af Østersøregionen. Danmark har generelt været optaget af, at gruppens aktiviteter sker på projektplan, såle-

des at det skaber konkret merværdi og ikke overlapper med arbejdet med bæredygtighedsmålene i andre, større fora, som de fleste Østersølande deltager i. I 2022 blev gruppens

nuværende mandat forlænget i afventning af resultatet af den igangværende refleksionsproces om Østersørådets fremtid.